

СРПСКИ НАРОД

ДАНАШЊИ ПРИВРЕДНИ ПОЛОЖАЈ СРБИЈЕ

Познати бечки лист СИДОСТ ЕКО свој број од 4.0. м. посветио је привредном животу Србије, објављујући низ чланака из пета званичних претставника наше привреде и других угледних привредних стручњака.

Претседник владе генерал М. Недић дао је уводни чланак, који због његове важности и значаја преносимо:

Тешки ударци судбине, који су сназили српски народ у току векова нису успели да га униште. Он је из својих катастрофа и пораза, поред горких искустава и поука, црпео и духовну снагу да обезбеди Србији историски континуитет.

Слом који смо претрпели априла 1941. године, изгледао је на први мах такав, да ћемо се тешко можи опоравити и поново подићи из рушевина. Наша привреда, која је у бившој Југославији била изграђена на сасвим погрешним и нездравим темељима била се појуљала из основа и у своме падању, претила је да почува земљу у привредну пропаст и у глад.

То је долазило отуда што привредна политика годинама више или мање није водила рачуна о привредним условима, што их је створила сама природа. Цела наша привреда и исхрана народа заснивале су се на пољопривредној производњи, а она међутим за последње две деценије била је потпуно запостављена и све се пажња поклањала другим гранама економског живота, од којих је већина вештачки подражавана.

Село остављено само себи, без модерних пољопривредних спровода, није имало често ни основне алате. Оно није знало нити је могло да употребљава средства за побољшање земљишта, није имало чак довољно ни сточне хране, као што није имало никаквих средстава за борбу против болести и штеточина. Зато је пољопривредна производња била квалитативно и кантитативно врло слаба, а животни стандард српског сељака врло низак.

Поред тога осећаје су се штете и последице наследног права, због кога се већ мали сељачки посед све више цепао, изазивајући све веће осиромашење сељака, остављајући све већи број сељака без земље. Нерешена правна питања у погледу наследства да би се сачувало посед способан да доволно производи за исхрану једне породице и сувинак за тржиште довела су село у један безизлазан положај.

Тако је село, иако извор наше економске и биолошке снаге, радило и живело под врло тешким условима, док је економска политика државе без икаквог плана фаворизирала извесне приватне индустрије.

Подизале су се скупе фабрике, које су имале за циљ да помоћу високих заштитних царина обезбеде једном малом слоју богатих људи, нарочито странцима, што већу добит.

Зато под првим јачим ударцим заједно са државом и наша економија заљулала се из темеља и било је опасности да бгани-

тенција српског народа буде пођена на непоправим начин. Тако рећи у последњем тренутку успели смо да сељадамо ситуацију, користећи се искуством које је стечено у другим земљама са планском привредом и премајући терен за изградњу рационалне привреде.

У вези с тим прво сам наредио да се изради нацрт за планску пољопривредну производњу и да се приступи њеној стручној примене да би се сачували од глади, која је претила земљи.

И поред подмукле пропаганде противу примене плана, српски сељак схватио је одмах значај овог плана за његов опстанак и за опстанак српског народа, као и користи које може имати од рационалног искоришћавања своје земље.

Поред тога учинио сам све што је могуће, да се и поред нередовних прилика и несташице пољопривредних спровода испак достави народу колико је могуће више плугова и других спровода. У том смислу отворена је у Ваљеву

права фабрика плугова у земљи, која је почела израђивати плуг нарочито подешен за наше земљиште и наше прилике, који је назван "наш плуг".

Исто тако развијена је жива пропаганда и васпитна акција за преоријентацију наше пољопривреде и стручњаци — агрономи — обилазили су неуморно село по село и упућивали народ у рационалну обраду разних култура. Поред тога слали смо редовно у Немачку најбоље младиће са села да се тамо науче рационалном

и модерном вођењу газдинства. Од тих младића, који треба да буду пионери новога доба, очекујемо много за обнову и унапређење нашег заосталог села.

Само по себи је разумљиво да смо у Немачку могли упутити релативно мали број младих људи. Стога образовање стручног пољопривредног подмлатка спада у једну од најнајсушнијих потреба наше пољопривреде. Зато смо приступили затварању сувиших гимназија, место којих смо почели отварати стручне пољопривредне школе. Место досадање углавном производње житарица, ми смо тежили да преоријентирамо нашу пољопривредну производњу тако да наши сељаци по клоне већу пажњу сточарству и воћарству, од којих би имали више користи.

Повољни резултати планске пољопривредне производње показали су се одмах у првој као и у наредној години. Опасност од глади била је савијена избегнута, било је и сувишка производња пољопривредних артикала и пијаце су оживеле.

Може се рећи без претеривања да и поред ратних прилика пољопривредна производња дошла је до степена, на коме никада пре рата није била. Сељак је имао шта да уновчава по врло повољним ценама и тако његов стандард живота знатно се побољшио.

Поред економске користи од овако повољне пољопривредне којуктуре, она је служила и као одлична одбрана против комунистичке агитације. Српски сељак прионује још више својој груди земље, са великим трудом и тешкој радом обраћивају је и бране њене плодове од комунистичких покушаја да загосподара Србијом.

Приступило се темељитом проучавању правних односа на селу, како би се спречило даље цепљање малога поседа и у изради су закони који треба да регулишу те односе. Исто тако проучен је и израђен план о јачању и унапређењу задругарства и припрема се терен за изградњу задружне сељачке државе.

И у погледу остале наше привреде води се планска, диригована привреда и доносе значајне реформе, које треба да повећају производњу у свима областима економског живота рационалним искоришћавањем свију привредних богатстава.

Циљ свих ових реформа и мера јесте да оспособе Србију да стане у ред модерних земаља, које путем рационалне производње и великом применом научних и техничких променада подигне производњу земље и ствара благостање народа.

Тако ће Србија заузети часно место у привреди нове Европе, чије се контуре сауда могу већ сагледати, и која ће и малим народима пружити могућности обезбедење материјалне егзистенције. Србија ће настојати да напрекидним побољшањем свога рада да свој допринос за благостање европске заједнице.

Претседник Српске владе армишки генерал Милан Ђ. Недић

ТРАГЕДИЈА ВАРШАВЕ

Случај Пољске, Грчке, како са њима поступа Лондон готово је истоветан са ставом Енглеске и према нама. Примећује се готово читав систем Черчила у решавању питања ових земаља. Он увек после већег или мањег отпора, покори се жељама Москве, која безобзирно спроводи своје планове, мало обзирајући се на жеље и намере Черчила и Идна, који добијају мање или више вруће шамаре од стране Стаљина и Молотова.

Оно што се десило са професором Миколајчиком приликом његовог путовања у Москву на поклоњење Стаљину по препоруци Черчила и Идна претставља још једну срамну капитулацију Енглеске пред безобзирношћу Стаљина. То се слично понавља и у случају наше емигрантске владе са Шубашићем на челу, која мора да се приклони и поклони Стаљину и његовом експоненту на Балкану Јосипу Брозу Титу.

Истина он га није као професором Миколајчиком пустио самог у јазбину овога ирвеног чудовишта, већ га је повео са собом у Рим да га својим ауторитетом заштити пред Коминтерном, која се уселила у Вечни Град, и пред Јосипом Брозом, чији је апетит врло велики и који хоће све за себе а ништа не да др Шубашићу.

Премијер Британске Империје маја је од маковог зора пред Стаљином, који безобзирно спроводи своју политику мало водећи рачуна о обавезама Енглеске према појединим европским народима, којима је давала у своје време чврсне "гаранције". Но у трагедији Варшаве, опет кривицом Лондона требало би да буде последње искуство Пољака и да их за увек ослободили жеље да слушају и ради по инструкцијама Лондона.

Нама, који смо се досла опекли, радији као трабанти Лон-

дона, иако не као Пољаци, остаје да из нашег искуства и из пољског, извучемо најзад коначну поуку какав треба да буде наш став према Енглеској.

Зад лондонски радио није позвао и нас на устанак противу окупатора и зад се није одрекао Драже Михајловића, зато што он неће да води борбу против окупатора, увиђајући да је она узалудна и да само изазива не потребне жртве, код српског народа за рачун Лондона.

То мудрост и витални српски интереси захтевају, али зато Лондон тражи друге извршиоце својих себичних намера и налази га у највећем сбоубици Јосипу Брозу Титу. Колико је правилно и мудро држање српских националиста може се видети у случају Варшаве, пошто је Лондон изазвао побуну, а није у стању да јој пружи помоћ. Он сад перекуће и оставља да гину још једни лаковерни Пољаци.

Хвала Богу и среће за српски народ што су се сви српски рођељуби отрезали и знају тачно ко је и шта може данашња Черчиљова Енглеска те сада сви видимо само и једино политику српских интереса.

"С—Н"

ЧЕРЧИЛОВ „ТОТАЛНИ РАТ“

Шта значи тоталан рат знамо и зпримера Немачке која је атаковала све своје снаге, све своје могућности да би добила победу над непријатељем. Черчил са своје стране показао је како он замисља тотални рат. За њега то значи атаковање свакога, искоришћавање туне снаге, само да би Велика Британија имала што мање жртава да-да.

Зар састанак Винстона Черчилла премијера владе Велике Британије са једним Јосипом Брозом Титом најбоље не илуструје како Черчил схвата тотални рат? Зар овај уникавајући сусрет британског премијера са војном разбојничким банди не показује најбоље у каквом је стању Британска империја, на како је нико грешио спала?

Некада моћна Велика Британија при чијем су само помену поједини и државе стренили, сада је спала да бородари помоћ од свуда и од свакога.

Некада су претставници великих и малих држава долазили на ноге у Лондон да дају рачуна о свом раду и да траже помоћ и заштиту од моћне Империје. Сада су се времена променила. Стари Черчил готово не може да се скрији у Лондону. Он трчи од места до места да крији коалицију и да тражи позију за борбу противу Немачке и Европе.

Цео свет данас треба да се упрте у британска царина чија иола и да их извуче на пут. Цео свет је сада шаховска табла. Черчилове дипломаџије по којој он као коњаничка фигура скоче из Лондона у Вашингтон, Техеран и сазда сто у Рим, Крааа са Боном и већим властом најбоље показује какви су однеси између великих савезника када је сам Черчил морао да дође у Рим да спасава барем изглед и форму.

А ту је дошао сусрет са Јосипом Брозом Титом што сазвако у аналима енглеске историје представља изјавнију тачку опадања претстивајућа Британске Империје.

Изгледа да Черчил има једно тачкој осећању да је Британска Империја у расулу и зато чини све што је могуће и немогуће да га спречи, не водећи нимало рачуна о престизу и достојанству Британске Империје, који су некада играли такву велику улогу у међународном животу.

Као-какав сеназа или трговачки путник већег стила он трчи по свету да спасе Велику Британију не бирајући много друштво, својатајући и називајући „пријатељем“ и обичне криминалне типове.

Како смо далеко од времена када је снаглеско достојанство у стробом пуританском духу изазвало читаве дипломатске афере у некадашњој Европи. Сећамо се непомирљивог става Лондона према Собији која је изашла из завере од 29 маја, када Енглеска није хтела да опши дипломатски са новом Собијом и тражила уклањање из јавне службе тадањих завреника.

А данас Лондон преко свога премијера састаје се са војном бандитом, чије су руке крваве до рамена убијајући Срби и који идеолошки проповеда убијање и крв.

Одистаје еволуција је велика за Енглеску и ма да се у политичкој науци сматра да Енглеска има способност да еволуира, место да револуцијом ствара ново стање, алиако мислим да су овакве Черчилове смртији удари за енглески престиз и будућност Британског Империја.

У очима нашег народа она је изгубила сваки углед и најука је можнији. Шеф Британске Империје рукује се и назива пријатељем Јосифом Титом изаје Србобудију. То српски народ не може никада оправдити ни заборавити!

Јасно је евакуоме да се рат у сваком случају има свр-

шти на штету Британске Империје.

Она ће бити сведеца као што је право на своје острво, а њени прокоморски поседи одвојиће се од ње или не припасти другим силама. У том погледу Рузвелтова Америка не крије своје намере и пре неколико дана Рузвелт у свом говору, који је Рајтер у задочињењу донео изнео је амерички план о судбини енглеских колонија после вата које би имале припади Америци.

Иако на први поглед изгледа да су без везе Рузвелтови планови о деоби Енглеске Империје и пријатељско руководење Черчилла

са Титом, ипак су они симптоми једне исте болести, које значе пропадање и пад Велике Британије као највеће силе, која је углавном одржавала у свету са дана плутонратски поредак. Рузвелтова говор показује слабост Британске Империје споља, а Черчилово руководење са Титом њену слабост изнутра. Рузвелт види споља положај Енглеске и извлачи закључак корисне по Америку, а Черчил осећа изнутра слабост Енглеске и зато се понижава да иде на састанак једноме разбојничком вођи, као што је Јосип Броз Тито.

В. А.

Лондон се евакуише

Оригиналан снимак „V-1“ који су скоро донеле енглеске новине

Дејство страховитог новог немачког ратног оружја V-1 постаје све убијавајуће из дана у дан. Блокови лондонских кућа руше се као да су од карата, а безбройни лешеви остају данима под рушевинама. Сасвим је разумљиво да је то изазвало огромне поремећаје у животу Лондона и велику панику, која најзад последњих дана доводи до праве евакуације енглеске престонице. Најбољу слику стања у Лондону дају нам извештаји самих енглеских листова.

Један од најугледнијих и најпознатијих енглеских листова, *Тајмс*, пише, да су се Лондон и Јужна Енглеска у току ноћи између суботе и недеље налазили под највећем ватром V-1.

Други угледни лист *Дејли Мел* саопштава да су велике сирене у простору Лондона морале скртати дужину знака за узбуну од 1 минута на 40 секунди, како би се омогућило становништву да чује шум приближавања V-1.

Исти лист даље каже, да Енглеска мора посветити евакуацији лондонског становништва већу пажњу него до сада. Сваког дана стижу у Северну Енглеску хиљаде људи из Јужне Енглеске и Лондона. Чиновници одређени за смештај избеглица мале се на све веће тешкоће. Треба још да се смести 13.000 мајки и деце, која су крајем недеље евакуисана из Лондона.

Њус Кроникл јавља такође да је у недељу напустити Лондон највећи боји мајки и деце. До сада

је у оквиру државног плана за евакуацију Лондона исељено 450 хиљада мајки и деце. Држава припази општој принудној евакуацији.

У вези са разарањима и евакуацијом исти лист јавља о све већим плачкама. Чланови парламента љуте се због тога што се те штете настале услед плачке никако не накишују. Они не праве идућом приликом натерати владу да законе о ратном обештећењу прогресне и на такве случајеве.

Лист *Дејли Експрес* у извештају о дејству V-1 каже да радови на спасавању трају данима, пошто се рушиви блокови кућа у поштанском, телеграфском и телефонском саобраћају настале су сметње.

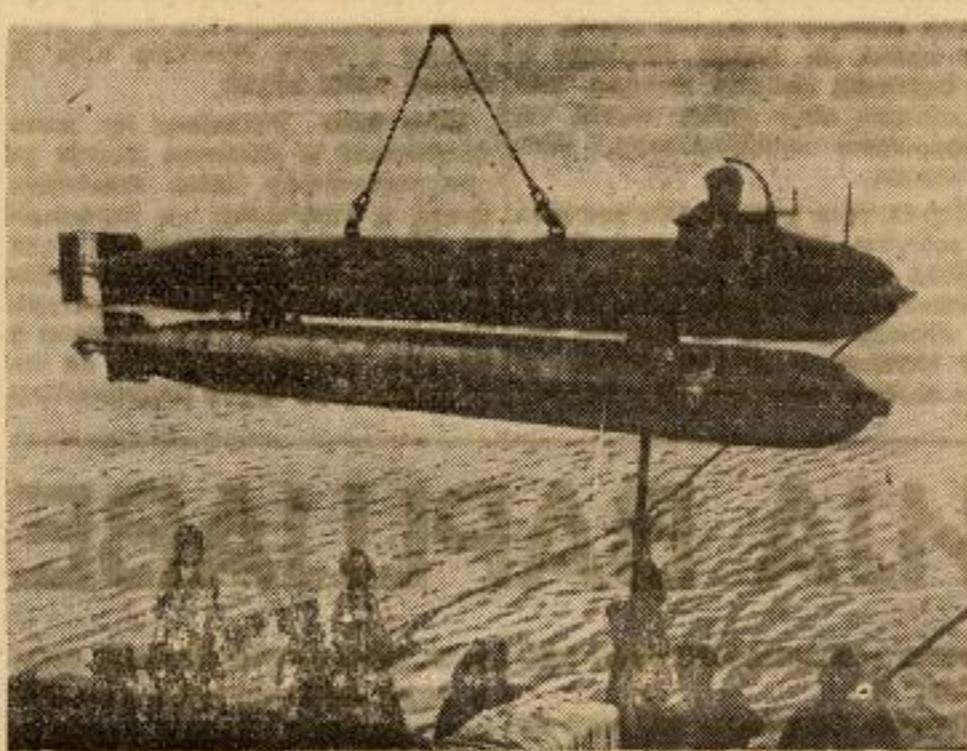
Дејли Телеграф такође јавља о пребацивању радника и намештеника лондонских фабрика, канцеларија и осталих предузећа у унутрашњост. Министарства су делимично преместила своје канцеларије из Лондона, иако су седишта још званично задржана у Лондону.

Генерални секретар британског Поморског синдиката Чарлс Цармен објавио је један чланак у синдикалном часопису *Ти Симен* у коме налази да су англоамерички напади бомбама на тобожне базе V-1 само беззлено разиле добра бомби, бомби, јер су справе за башање тако покретне да се уопште не могу уништити.

Лондонски дописник часописа *Саут Африка* даје приказ дејства V-1 и вели, да оно претставља нешто изасмртоносније, најтеже што су Енглези у овом рату морали да претре. Дописник констатује да експлозијом једног једног V-1 буде просечно разорено у Лондону 200 кућа, а готово исто толики број оштећен. Пало је у очи да Черчил још ништа не умео да каже о ефикасном сувђијању V-1. Он мисли да је освајаја база V-1 једина и искључива могућност да се Енглези ослободију летећих бомби.

Од како је Черчил одржао говор, наглашава дописник, затрај V-1 на Лондон и Јужну Енглеску још се појачала. Сада се највеће види бекство из постонице. Више нема дугих редова купаца пред радњама, али у толико дужи редови стоје пред путничким бироима.

ЉУДИ КОЈИ ПРЕЗИРУ СМРТ ЖИВИ ТОРПЕДО

„Живи торпедо“ био је већ у динамично нападају на непријатеља.

„Живи торпедо“ је устварен комбинација од два торпеда. У једноме торпеду се налази експлозив, док у другоме човек који управља. Торпедо креће електрична енергија и у простору у коме се налази човек који управља њиме потпуно је уређен за дужу плавидбу. Тако се ту налазе апарати са кисеоником, затим концентрисана храна као чоколаде, кока-кола и тд.

Овако слабдевени „живи торпедо“ је у стању да издржи дужу плавидбу. Када дође код непријатеља он пушта торпедо са експлозивом и враћа се натраг у своју базу.

Са овим оружјем дато је ратној морнарици први пут у руке једно борбено средство да, како што је то случај код сувоземне војске и ваздухопловства, поје-

безосећајност могу тако разоновати.

У Торину је уништен ћео диван центар вароши у коме свака кућа претставља неоцењиву културну и уметничку вредност највишег стила. Чувена улица Понцинтересантнији примерак архитектуре данас је само гомила камена и сагорелог малтера. Палата универзитета, Филхармонија, дворец Ласкарис, Вароне

и Бенови су нападачи такође имали богат плеј. Цео средњовековни део града, чувања палаца и Државне архиве, чувања цркве Светог Стевана која је била иначе понос целе покрајине. Маса мајстрира чији кубета су красила цео онај део града што се налази око луке ка блежуљцима. Већина храмова и црквица у коме налази да су англоамерички напади бомбама на тобожне базе V-1 само беззлено разорено.

Чувена милијанска „Скала“ дозиђена је такође пун погодак. Цео библиотека „Рикорди“ је изгорела а са њом је отишло у не поврат око 80.000 партијута менија којима је било и много ретких на чак и јединих примерака.

Верона, Винченца, дивни Треviso скоро су као уметнички споменици ишчезле. Дивне и ретке фреске, византиске колекције, слике милионске вредности све је затрпано под рушевинама.

Падова, Анкона, Римини тешко су погођени. Монтекасино, вековна кула светиља хришћанства и неупоредиви споменик уметничке вредности разорен је.

Цела јужна Италија кривава из небројених рана које још нису престале да се повећавају. Најпротив бискупични витам Англоамеричких бомбардевања као да се појачао. Садистичка жеља да до краја уживи у умирању једне неоцењиве депоније нагризају камена срца. Рушити, рушити и само нешто више од хреће рушевина.

Тешка рана најета је лепој културној Италији. Ненизлечива рана коју ништа на свету не може оправдати. Утолико сташиши да је ненизлечива. Чувена издеска једног старог филозофа: „Срушени храм и даље остаје храм а разбијени идол и даље идол“ овде се најжалост не може применити.

АНГЛО-АМЕРИКАНЦИ СУ ПРОШЛИ...

СРПСКИ НАРОД

ГЛАВНИ УРЕДНИК, одговоран за садржину листа: Велибор Јонић.

ВЛАСНИК: Мих. Станковић из Београда.

Уредништво и Администрација Престолонаследниковог трга бр. 43 у партеру (Теразије).

ШТАМПАРИЈА „ЛУЧА“, Краљице Наталије 100. Тел. 21-772 Тромесечна пратила 48 динара шаље се преко „Пресе“ а. д. Влајковићев в.

ВЕРНОСТ СЕБИ

Људска природа је двојака, јер се човек састоји из духа и тела. Ако дух превагује, онда имамо идеалистички тип човека, у противном материјалистички. Један исти човек може у младости да буде идеалиста, док у старости постаје рационалиста, материјалиста. Има наравно и таквих људи који су још од младости материјалисти, док други и у старости остају идеалисти, људи „младога духа“.

Исто је и са народима. И они се деле на ова два основна типа: идеалистички и материјалистички. Једни, историски народи, у пуној животној снази, живе и боре се за своје идеале, док се други, преживели, руководе интересом и шпекулишу. Први су национација прогреса, други његова сметња и кочници. Зато први, ма како тежак и трновит био њихов пут, расту и напредују, док други живота пре и пропадају.

Српски народ је целом својом историјом дао доказа да спада у прву, а не у другу групу. Он никада није био рачунски. Страдао је и па то због свога идеализма, због своје верности себи, својим идеалима и својим светињама.

Такав је српски народ био у прошлости, такав је и данас. Због свога идеализма, он је противник комунизма, који претставља најизразитије материјалистичко схватање света и живота. Ма шта га комунисти уверавали, српски народ инстинктивно осећа да су у питању све његове светиње. Зато је он, иако под нечувено тешким околностима, листом устао против те, њему стране идеологије и оних који ходе да му је симон наметну.

Из ових, дубљих разлога мора се створити јединствени фронт свих Срба националиста за борбу против некрости.

Тaj фронт је већ створен, јер на терену све националне снаге раме уз раме воде борбу против несрпског и антисрпског фронта, који је са свих страна навалио да освоји свету земљу Србинову.

Ма како тешка била ова борба, српски народ ће, већи себи, изићи из ње победилац. Божјом помоћи опет ће дух победити тело, идеализам савладаће материјализам. И српски народ живеће, ма шта му његови непријатељи спремали. Больевачке и остale жртве увећаће плејаду косовских и других значајних и незнаних мученика српских. Слава им!

ВЕЛИБОР ЈОНИЋ

ОБИЛИЈИ

Братило се стеро доба славе, јунаштва и самопрерогра. Оно што је Србија најбоље имала, она што је најидеалније васпитано и подигнуто, она што чини част себи, својима, друштву и отаџбини, ево га саврстано у борбене револуције где у јуначком окршају са комунистичким разбојницима брани отаџбину, залаже животе и пада као покошено снопље у одбрани свог народа.

Њима ништа не смета крајња оскудица која је редован пратилац њихових напора и напрезања у неравној борби противу интернационалних варвара, које су оружали и опремили бољшевички атаци, Англосаксонци. То су пионери нове Србије, који је граде поново својим костима, залевају својом краљу и цементирају младим животима.

Не зна човек чemu пре да се диви! Да ли младим добро наоружаним добровољцима, или српској стражи, нашим граничарима или националним четничима, који заиста у крајњој немаштини полажу животе у најидеалнијој служби своме народу! Колико храбрости, колико смелости и каког заноса у једном патротском заплању?

Презир смрти, то је она што је највеличанственije у овим јуначким подвигима! Чиста, идеална љубав, одвела их је на крваво разбојиште да би одбили свој народ, нас, ништина позадина, од смртне комунистичке опасности.

Треба узети у обзир околности, под којима се ови јуначи боре. Треба знати њихов скромни број и још скромније могућности, па заиста указати на тај величанствен пример презирања смрти и велику љубав за свој народ.

Пред таквим јунацима треба своје животе у одбрани угроже-

скинуту капу и ми то са поштовањем чинимо, јер смо и сами некад тако полетни и одушевљени били и чуда стварали на бојним пољима.

И као што здраво семе даје обилну жетву, и као што из здравог стебла изданик ствара ново снажно дрво, тако ће и ови наши соколови примером својим, створити нова поколења која ће им следити у прекаљеној љубави за српски род и отаџбину Србију.

Ми не желимо да чистоту ових редова обесветимо прљавшином позадинске трулежи. Ми желимо да се са овим јунацима поразговарамо, на наш, старовремски начин, моралом много бројних див-јунака, који падоше за крст часни и слободу златну, за добро свога народа и величну домовине. Ми на то имамо права, јер ти тамо, што се боре по бесплују планина и долова Србије, наше су горе лист, наша деца, наша љубав и уздање.

Кроз њихове јуначке подвиге, ми назиремо зору бољих дана, назиремо светлост новог озарења и патриотску топлоту нових стремљења. Они су наша гарантија, да комунистичка јерес неће заразити српски народ и да ће његова историска славна чистота остати нетакнута.

Презрели су сва земаљска блага и лична задовољства непитајући за последице својих напрезања, ни за цену својих жртава. Лик некадаље леле, срећне и задовољне Србије, њима је пред очима. За такву Србију они зајажу своје животе и трпе недаље свог позива.

У другарској љубави, са песмом на уснама која велича њихове идеале, они противстављају

ног Српства, од бољшевичке опасности. Зар има нечег лепшег, узвишијег и величанственијег, од њиховог примера?

Уморни, голи и боси, не знајући за сан и одмор, са пушком у руци, они шестаре изнад српских села и вароши, чувајући мир и ред својих суграђана. Бели орлови размахнули су својим јуначким крилима да би у њиховом окриљу и заштити, српски народ могао лечити своје ратне, сачекати крај рата и дочекати ваканс џреспака српског народа.

Задојени млеком славних предака, иставили су своје младе груди на браник угрожене отаџбине и јуначким мишицама одбijaју комунистичке волове, спасавајући српски народ, да у њима не потоне. То они годинама већ раде, не знајући ни где ће смркнути, ни где осврнути, нити да ли ће имати што за искрну, нити шта ће им бити простирач, а шта покривач.

Весеља, разоноде и пандисања морају престати, јер су човеки које преживљавамо тешки и судбоносни. Свако мора да разуме време у коме живи и да подеси свој живот према ситуацији, која нам је силом прилика натечена. Редови наших бораца морају се ојачати.

У позадини не сме остати ни један човек у коме још није утробно осећај љубав према родној груди и народу. Свако напрезање и подношење жртве у корист наше народне одbrane, у ствари је и осигурање свога личног добра, као и своје личне безбедности.

Ко то још не схвата, тога ће комунистички вихор оборити у прашину и претворити у ништавио. Србији су потребни јунаци

који ће положити животе за њу, јер она је вечна, док смо ми пролазни. Тако су схватили свој позив они тамо далеко од нас, који даноноћно живе на опрези са пушком у руци, бранећи нас и своју отаџбину.

Ми се обраћамо својој браћи, борцима за слободу свог народа и бранитељима нашег огњишта, који се херојски боре против комунистичке најезде, шаљући им братски поздрав и сву нашу љубав за успех у њиховом подухвату. Нека буду уверени, да правилно схватамо њихову несебичну залагања у борби на живот и смрт са мрским комунистичким бандама у срху спасенија нашег народа. Познате су нам све тегобе њиховог залагања и сва оскудица, која их практикују на том трновитом путу.

Србија се поноси својим родољубивим синовима и борцима и ведра чела гледа у своју будућност. Историска нит старе српске славе није прекинута, јер су они, даљашњи борци носиoci националног култа деветстодванаесте прожети љубављу за свој род, свету православну веру и отечество. Они који носе Бога у себи и својим срцима, имају храброст да победе нечастивог у знаку петокраке звезде, јер је и Давид победио Голијата у знаку хришћанског крста и спасоносне вере у Господа Бога. Они који истрајно стоје на бранику отаџбине, далеко од својих милих и драгих, који гину са песмом на уснама, не штедећи своје животе заслужили су нашу љубав, дивљање и признање и ми смо срећни да им то јавно још сада одамо, јер то су наша деца, наши рођени, наши Обилићи!

Стари ратник

ЈЕДНА ОПАСНОСТ

Комунистичка је наредила својим експонентима на Балкану да помогну јену генералну офанзиву на Источном фронту, предузимајући акцију сваке врсте да би изазвала устанак и створила јаринште за спровођење борбеног револуције у овом делу света и у Европи.

Уједињене и сложне српске оружане снаге дају отпор Титовим бандама, које на више тачака врше бесомучне нападе на границе Србије, покушавајући на све начине да се пробију и упадну у Србију. Са великом храброшћу и самопрерогором ове наше јуначке трупе на свима изложеним нашим секторима са успехом се одупирају човеном непријатељу и у тешким борбама дају им велике губитке.

Висока национална свест и не-помирљив став према борбеном комунистичком, који данас испољава целокупно српско сељаштво од највеће су помоћи оружаним одредима у њиховој борби против Титових бандита. Сви покушаји изненађења Србије да се изазову не-реди остају без успеха, јер у српском селу нема могућности да успе макакав партизански подухват.

Српски сељак по својим традицијама, по својим схватањима и из искуства највећи је непријатељ безбожног и анатицрквеног комунистичког који ходе да му се најави и служи се у томе свима средствима.

Тито је променио тактику и покушава својим акцијама у Србији да представи као заједничку општу борбу свим „демократским“ елементима. Његове банде одричу са свим комунистичким, већ кажу да су свима свима који ходе слободу. Они се позиционишу на позиције фалсификовани или изнуђене изјаве, утичући на

српске сељаке да приступају у њихове редове.

Међутим, наши сељаци прозрели су ову камуфлажу и ни на који начин не унадају у партизанске замке, већ сви са средствима ради на њиховом уништењу, помажући најсвесрдније наше власти и оружане одреде.

Са те стране можемо бити потпuno мрдни и удружене српске оружане снаге у заједници са свесним српским сељаштвом дају им довољно гаранције да ће и садашњи план за уништавање Србије бити осуђен и првена опасност дефинитивно уклоне на Србије.

Али исти случаји је са неким нашим величима и малим градовима. Ту има још људи који се поводе за пропагандом Лондона и Москве и верују у све камуфлаже и блефове, који они сеју. Поремећени поред тога извештајима са бојишта, они праве фантастичне прогнозе у очекивању близог завршетка рата.

На основу свега тога они фабрикују невероватне вести и утичу на своју средину, која је недовољно обавештена, и покушавају да је поколебају и да створе расположење за „народно ослободилачко покрет“. Они увеђавају свет да то јесу више комунисти у виду „партизана“, већ да је то стварно народни покрет.

Међутим, уколико су добро-мерни ови елементи нашег друштва градно се варају у просуђивању и процењивању ситуације. Овде се ради о једној најобичнијој превари, која би скупо коштала српски народ, ако би јој поверовао.

Већина је скинула петокра-не звезде, али тиме њихове

вође нису одустале од првобитног плана да преваром и оружјем освоје Србију, па да онда спроведу не бирајући средства, бомбом и камом, свој крзви комунистички поредак.

Мора се човек зачудити лаковренист ових људи, која не увиђају шта их чека после евентуалне победе камуфлираних комуниста. Совјети пишу, говоре и престављају светској јавности, као да су евидентирали ка демократији и да су напустили раније револуције методе да насиљем спроводе комунистички режим.

Али у пракси они мало воде већину о том својим јавним изјавама и на још простирајући и грублји начин спроводе терор на становништвом, које поново долази под њихову власт. Треба читати извештаје о стању духовног становништва Україне и Балтичког дождја, које се повлачију са немачким трупама, када због вођења операција соvjетске трупе треба да уђују у неки град или село.

Насупрот свима прокламацијама и обећањима да се највећа ништа никоме догођи, совјетске власти спроводе најтешку најструцију најзлобнијим и да својим појачаним терором оправдавају потребама рата. Процедура лишења слободе и ликидација деницираних грађана у употреби је сада и убијање и уништавање читавих редова грађанства спроводи се масовно и безобзирно.

То би требало да знају ови најаковернији људи и да према томе схватају шта њих чека и чејму треба да се надају у случају

да заросподаре Србијом експоненти Москве. На својим кожама они би најбоље осетили како су градно насељи. Али би им узлуд било да је кајање, јер би дошло до додцана, пошто они већ не би били у животу да би могли да се кају.

Ради своје правилне оријентације зашто они не покушају себи да објасне да Тито уствари не признаје влад

ПУТЕМ СТАРЕ СРПСКЕ СЛОГЕ

Када су се југословенска кола басточила и точкови завалили у блато, српски народ је занемио и нашао се на беспућу, обезгњењен, напуштен и голорук. Ни крив, ни дужан пострадао је, а није знао зашто?

Остављен сам себи у такој тешкој ситуацији, поклещуно и погађао слабост, па су се кроз његове редове пробили нови људи. Они су људи били регрутованы једним делом из најнижег друштвеног олоша, који је прошао кроз казамате а другим делом од идеолошки васпитаних комуниста, који су били потпуно одрођени од свог народа.

Тада је стање постало неиздржљиво. Плански и систематски тровани завађани. Соби су се

помели и распроштали на све стране као стадо овца напуштено од својих водића и чувара. Неслога је узела велику маху, да се нису могли наћи три добре Србина, да једно мисле и да имају једно гледање на ствари.

Нетрпељивост је постала тако велика, да је брат брату радио с глави, међусобно се оптужујући за издајство или за виновнике опште несреће. Многе главе пале су у тешкој братској заблуди, да су један другом непријатељи и да један другом злодјеле.

Малени број трезвених родољуба и патриота, који није изгубио главу, био се забринуо за судбину земље и народа.

На ипак Бог, који чува Срби-

ју, био је добар. Та малобројна подољубива група отпочела је енергично и смажно да спасава свој народ, улажући у тај патриотски посао сву своју памет и мудрост. Била су то, заиста тешка времена пуна искушења и за те подољубе и за српски народ. Ломило се и посртало на том путу, уздижало и падало, гађило и губило веру, трпило поругу и увреду, али се све јуначки подносило и издржало. Од малене групе, постала је група, од групе већина, од већине цео српски народ.

Шта је то што је тако чудесно утицало на наш народ да за релативно кратко време дође к себи, и изађе на чистину са које му је поглед био јасан, догађаји

разумљиви, а спасење на видику? То је стари светосавски пут који му је у највећој несрећи поново пукao пред очима и на њему сагледао све оне светиње, које је раније изгубио, жртвовао или занемарио. Да тај пут сагледа, да се беспућа опрости, да се за своју веру поново загреје, да српски народ дође к себи, заслуга је подољуба који му се већ три године налазе на челу, указујући путеве који воде српски народ препороду, обнови и спасењу.

Лако је данас у писању прескочити тај мучан и тежак период од пуне три године, једним потезом, али га је дан за даном, месец за месецом, требало преживљавати са свима незгодама, непријатостима и жртвама, које су често биле колико болне, толико и непотребне. Српски народ је преживео још једну своју Голготу, мучнију и тежу од ранијих, јер су се жртве најчешће подносиле у великој заблуди, у међусобним обрачунима и оптуживањима. У ствари, крајици за сву његову пометњу, пад и страдања, били су ван његовог домаша, изван његове средине. Тамо је требало тражити узроке чинећи његове националне катастрофе и духовног бастројства. У основи, огромна већина српског народа, била је невиница.

Српски вечити геније улио је снагу и мудrost водећим подољубима, да после тог дугог и мучног периода врате српски народ на старе путеве његових предака и приведу га луци спасења. Историја, тај неумитни суд, обасјаје јачом светлошћу и већом правичношћу тегобни пут који су у том периоду прешли наши родољуби са свих страна, из свих стајаца, на водећим и неводећим местима, да би искупили своју патриотску дужност према свом народу.

Један патриотски савет нашој браћи: не хитате у похвали или осуди појединца. Биће прерано и погрешишће. Многе ствари и су онакве, какве смо их ми замишљали, нити људи онакви, како смо ми за њих чули. У овом времену страховите пометње у српском народу, где су и комунистичка провокаторска вршњања достигла кулминацију, српски народ треба да се добро чува завођења и лажног претстављања ствари и људи, те и свог личног суда. Биће времена и зато, јер ће све јарко сунце проказати и доказати.

Такве су биле три године, мање више сличне. А данас? Данас, у доба кад више нема Србина, који не мисли својом главом и не гледа својим, српским очима, данас се већ сме загледати у резултат. Баш данас, кад су се још једанпут над српским простором надвиле црни, густи облаци, баш данас ми смело дижемо главе и довикујемо српском народу: храбро напред, будућност је наша!

Нас више не плаше комунистичке оружане гомиле, које су сврстане у разбојничке банде под командом Јосипа Броза, јер је српски народ исковао тешко оружје којим ће размрснати главу бољшевичкој хидри. То је његова стара, благословена и спасоносна српска слога, чије иницијале ноши вековима на свом грбу.

Данас! Окрените главе ка свима странама српске земље, па ћете и сами увидети резултате мукотрпног рада и напрезања. Ено Малог Јастреба, Голије, Топлице, Сокобање, Бољевца, Кривог вира, Љубовије, Мачве, Чайетиње, Равне горе и триста других мањих и већих места, која вам пружају доказе истрајног рада и пожртвовања наших јуначких синова и обновљене слоге.

Да, обновљене слоге, праве старе српске слоге, коју смо изгубили, па је сада поново нашли, полазећи старим историским путевима Србије и српског народа.

Зар не чујете патриотске почиље Шумадије, Левча, Мачве, Поморавља, Вељкове крајине. По речи, Топлице и осталих српских крајева?

ЦРТИЦЕ СА ИНВАЗИОНГО ФРОНТА

Пише: Ратни извештач Рихард Десмет

Чим сване амерички ловци као рој сивих гавранова, починују своје смртоносне кружење изнад наших глава. Не нападају они само војна постројења или индустриске циљеве. Веома често дарују они својим експлозивним поклонима мирне сељаке који обделавају своја поља. Најбоља влас овој борбености "америчких спортиста" могу обавестити они бескрајни редови француских избеглица који хреље у гомилама из својих порушених и запаљених дома.

Јуче смо разговарали са једним америчким заробљеником. Уствари он је Фламанец или још као дете напустио је са својим родитељима отаџбину и отиснуо се у свет. Тамо, преко океана, запослили су се његови у некој фабрици аутомобила. Он је напушио америчку униформу и пошао у рат као опробани Американац.

Неколико француских грађана који су се нашли у близини успели су након дуже времена да овог "неверног Томија" најазд убеде да врло јаким и доказаним аргументима.

Недалеко од нас поред једних кола стоји младић од свега отприлике 18 год. Прилазимо му и разговарамо са њим неколико тренутака. Дог одговара на разне питања његов је поглед безпрекидно управљен ка широкој равници која затвара хоризонт. Он први пут стражари на предњим линијама и по свemu судећи ни за коју цену не би коме пропустио ову дужност.

Толико пута јављао се узалуд за фронт. И најзад са неколико другова успео је да дочека срећан тренутак. Сада је на бранику отаџбине и ни једна ситница му неће изамаћи оку. На радију је ухватио непријатељску вест коју сад треба проверити и онемогућити.

Његове успламтеле очи и зајапирни образи говоре доста. Намера непријатеља развиће се захваљујући спремности, љубави према отаџбини, и неустројивости овог младог „Хитлеровог омладинца“.

Једна непријатељска оклопна кола најмодернијег уређаја приближавају се држко немачким линијама. Метак једног тежег то па избачен са немачке стране прошишао је ваздух и елегантно просвираса утробу гломазног америчког „Шерман-панцира“ најидејнијег типа. Пет мртвих и прилично ратног материјала прешло је у руке Немаца. У раном утру па већ један успео подвиг.

У једном дивном нормандском замку са кулама нашли смо преноћиште. Власница је једна симпатична стара маркиза коју опкољава читава војска лакеја и остале послуге. Стара дама не гледа у нама непријатеља и врло спадачно нам уступа своје просто рије да се забавимо. Једном приликом касније када смо стару господију поново посетили пресрећају се још са много симпатија питањем: „Е па господо какве новости нам доносите јутрос?“ На одговор: „Све је у реду, г-ђо Маркизо“ мој колега новинар посније је у гласан смех јер то беше тачно онај познати одговор који је већ постао уobičajeni француски шлагер и који се познавао истог има много комичности.

То се Србија буди, корачајући старим путевима српске слоге, братске љубави, чојства и јунаштва, да изврши своју историску мисију као заштитни бедем европске културе и цивилизације у овом простору, јер црвена немачка хорија са ове стране да пропаде у срце Европе.

Сложни Срби смрањије црвени ајдају, јер Бог чува Србију и Србе, који су почели и сами да се чувају!

Б. Б. М.

„НАША СНАГА У САДАШЊОСТИ И У БУДУЋНОСТИ ЛЕЖИ САМО У СРПСКОМ НАЦИОНАЛНОМ ФРОНТУ“

На великому народном збору у Шапцу министар пољопривреде и исхране инж. Рад. Веселиновић одржао је говор у коме је рекао између остalog:

„Влада народног спаса произвала је из потребе да се заустави страдање српског народа. Није се генерал Недић ставио на чело српског народа у најтрагичнијим његовим данима зато што је био жељан власти, већ по великој историској нужди за спас српског народа. Основна теза политике владе народног спаса била је и остаје ред, рад, мир и братска слога. Слога на првом mestu, јер смо слободу кроз нашу мукотрпну историју више пута губили искључиво због своје неслоге. Императив окупације намеће нам и посебне дужности, али треба да имамо уму да наједна окупација није трајала довек. Lojalnost и коректност према окупатору намеће нам потреба нашег народног опстанка и будућност српског племена, чији живот не сме да се угаси.

Они са комунистичког радио-Лондона сматрају то издајничким и позивају српски народ на побуну, како би што више изгинуо. Они же да се Срби на крају рата буде што мање.

Али, нека знају, да Срби неће у комунисте. Срби добро знају да тамо где проће комунистичка најезда, ту трава не расте, па зато и не траже да их ослободе комунисти.

На против, они знају да ће их ослободити само заједничка свест, да сви Срби као један морају бити

сврстани у јединствени национални фронт.

Осврнући се на југословенску владу Ивана Шубашића, министар Веселиновић нагласио је да је она експозитура Јосипа Броза, што се најбоље види из чинионице да

комунисти, и после обра

зоваше ове владе нападају на српске крајеве.

Краљ Петар није потпуно слободан, и зато не може да се супротстави тој аномалији, да онај који уништава српски народ, треба да имамо уму да наједна окупација није трајала довек.

Лутали смо три године — рекао је министар Веселиновић — тражећи пут којим треба да иде српски народ. Данас можемо отворено да кажемо:

Српски национални фронт, то је пут којим треба да иде сваки Србин,

јер они из Лондона, сигурно је да неће жртвовати наједног Енглеза за српски народ.

Они хоће да се ми дигнемо против окупатора да би изгинали Енглезе и Американце ије брига колико ће по свршетку рата остати Срба у Србији, али зато да томе мора водити рачуна сам српски народ. Зато,

понављам, наша снага и у садашњости и у будућности лежи само у српском националном фронту.

Сврстани у тај фронт, Срби ће одолети свим ударцима и на крају рата бити количина за поштовање. Овако мисли деведесет девет од сто српског народа. Ако будемо сложни, ми ћemo

сигурно је, дочекати крај рата, а самим тим и сву слободу.

Ако будемо паметни, ми ћemo остварити државу која одговара духу и потребама нашег народа,

а то је сељачка држава на задржаној основи.

У тој тешкој и генерал Недић већ је поздравио и упутио вам поруку, да сврстани у снажни национални фронт будете уверени даће Србија ускоро пребрдити ове тешке дане и дочекати бољу будућност. У то име кли- чем:

Живео српски народ,
Живела мајка Србија!

Крај говора министра Веселиновића поздрављен је бурним клицањем Србији, српском народу, генералу Недићу и Влади народног спаса.

Живео српски народ, Живела мајка Србија!

СРПСКИ ДОБРОВОЉАЦ

У ЖАРИШТУ БОРБИ

Србија се налази у жаришту борби за свој опстанак и за своју будућност. Као природна последица споразума Шубашић-Тито дошло је признање Титове „владе“ као једине управне власти на поручју Југославије, што значи да је Шубашић потпуно капитулирао пред Титом; заједно са тим дошло је до новог јаког напада партизанских хорди на Србију. У овим моментима када се наш европски континент потреса од језивих и ужасних борби и Србија постаје по-приште обрачуну свесних националних снага са комунистичким уљезима, пљачкашима и србоистребитељима. Као некада у давна и далека времена, када су варварске хорде као стихија опустошења сатирале поједине крајеве Србије, тако и сада банде Ивана Шубашића и Јосипа Броза покушавају да искорене и сатру делове Србије. Безобзирно, немилосрдно, убилачки и халапљиво они поступају и према земљи и према народу.

Јасни су њихов циљ и њихове намере — најпре опустошити Србију, истребити народ, сломити снажни национални отпор, па затим изградити своју базу у крајевима који су центар и кичма Србије, а Србија је центар и кичма Балкана. Ради се, дакле, овде о две основне ствари — ово је борба против српског народа и његове земље, а истовремено и борба против оних снага које штите Балкан и осталу Европу од бољшевизма и англоамеричког пљачкања. Као и у прошlostи и данас се показује да српски народ стоји на мртвој стражи, да је и поред свих тешких удеса непоколебљив, постојан и готов да се бори и да издржи до kraja. Он осећа да му судбина поново намеће велике и далекосежне европске дужности.

Ми волимо Србију, живимо и умиремо за њу, али знамо да је Србија део Европе и верујемо да се Европа брани и ове на нашем раскрвављеном, разораном, српском тлу. Та свест и то сазнање и постакло је нас добровољце, да се још пре три године, у прилика које су биле веома тешке, прихватимо оружја и неравне борбе. Управо, од свега што је потребно за борбу ми смо тада имали љубав према својем народу и својој земљи, веру и наду у Бога и поуздање у себе. Ми смо осећали како се у нама разаста једна исполниска снага, како крв ври, како се мисао и срце буне и како се све то слива у један замах у чију смо продорну снагу непоколебљиво веровали.

И данас, после три године тешке и напорне борбе ми верујемо у продорност

нашег удараца, у сигурност нашег става и спасоносност нашег пута. Ми видимо какве се све опасности надносе над нашу земљу, видимо како се наши непријатељи повезују, злуродно смеју, како оштре своје крвничке ногеве у нади да ће моћи да доврше своје богумирско дело против српског народа. Али се ми свега тога не плашимо. Ништа нас не онеспокојава. Кроз борбу и жртвовање ми смо познали неиспрљиву снагу наше земље и нашег човека. И кад смо били сами, оговарани и клеветани, ми се нисмо плашили ни узмицали. Још мање ћемо то данас када је живот оправдао наш став и када широки народни слојеви све више увиђају да смо имали право. И не само уви-

ђају, него се све бројније српставају у наше редове и све срдочније залажу у борби која постаје ствар наше судбине.

Десило се оно што смо очекивали — све више постаемо стожер окупљања националног отпора, со јунаштва и широки загрљај који одушевљено прима сваког брата Србина, који у Бога верује и бори се за Краља и Отаџбину. Јер та три символа, три су упоришка наше борбе и трострука веза свих нас националиста. А баш на те три наше светиње навалили су сви они који желе да нас што пре нестане и да се после нас шире и распространу на нашем простору.

Најазимо се у жаришту тешких и напорних борби.

Комунистичке банде прикупљене из различних крајева земље нападају на ужу Србију пошто су већ опустили многе српске крајеве. Они ходе искорене и разоре и ово вековно језгро Српства. Ходе да нас поново у црно зајвију, да нам градове и села претворе у згаришта, да од Србије направе гробље.

Ми српски добровољци се супротстављамо томе. Ми имамо снаге, постојаности и вере. Ми се не плашимо, није посустајемо али видимо истину и стварност непосредно и зовемо на борбу и окупљање свих српских националних снага, на борбу која није мала и беззначајна, него судбински важна и истинска, а од исхода ове борбе зависи наша судбина. У то нико нека не сумња и не

ка се никаквим другим илусијама не завара.

Позивамо у борбу, позивамо на подвиг и жртву, позивамо на одбрану свог права на живот и на одбрану свог народног достојанства; позивамо свакога у коме је српско срце и ко се није одрдоји и изродио, да што пре и што самопожртвоване уђе у редове бораца који радије умиру, него што постају робље црвених злочинаца. Пред збиљом ове борбе све ситне разлике морају отпасти. Ради се о Србији и о будућности и образу српскога народа.

Ми видимо да је настао последњи час борбе. Овај час одређује и наш став, и носи у себи последњу заповест. Она гласи: Победити или погинuti.

ТО НАМ ДОНОСЕ ПАРТИЗАНИ...

Међу многим комунистичким архивама и документима добровољци II пукова запленили су у селу Бинђуш и једну велику слику витешкога Краља Александра I, али у најновијем — комунистичком издању. То најновије издање разликује се од старијих у томе што је слика Великога Краља одликovanа одн. допуњења са још пет петокраких „звездица“, које су „брдјљиво“ уцртане мајским бојама.

Чело, дубокоумно, интелигентно и паметно, које је мислило само за добро народа; чело, које је решило да поведе одлучну борбу са свим непријатељима и негацијама; чело, које је скривало и украшавало онај велики ум што је онако разборито и далековидну политику видио; најзад, чело, које је размикло мецима комунистичких агената и масонских проповедника због светог рада и високе свести о задатку што је доносио неизмерне користи српском народу, Балкану па и читавој Европи — то чело су партизани украсили петокраком звездом.

Рука, јуначка и неустрашива, која је секла све оно што је било против народа и његовог најактија; рука, која је потписала прву смртну пресуду свим деструктивцима и комунистима; рука

која није хтела да потпише толико пута тражени савез са С. С. С. Р. нити да призна совјетско-јеврејску творевину; рука, која је толико пута својим владарским потписом, запечаћивала и оживотворавала оно што је на толиким (владарским) мировним конференцијама и склоповима мајсторствовало срце и бранио разум овога владара; рука, најзад, која је почела прва да сече и уништава комунистичку организацију у нашем народу — та рука је украшена партизанском петокраком звездом.

Униформа српска, освећена и часна, ношена са поносом из борбе у борбу, из победе у победу; униформа, типично српска и израз српске душе као најлепше остварење српског укуса; униформа, попрскана крвљу најбољих и најдостојнијих српских сина, па и самог Краља Александра I; униформа, коју су са поносом и достојанством носили они хероји и јунаци што су крвљу и делима својим створили слободну државу, окупили све Јужне Словене и делима својим задивили свет; униформа, најзад,

У колони по један...

са којом је сваки Србин решен так и што достојнији рејоне срда гине и мре — попут својих ског одн. југословенских народних предака — те груди су, поред Карађорђеве звезде, Белог Орла и са још једном петокраком звездом и других одличја украшene и „одликоване“ још и петокраком партизанском звездом.

Владарске ознаке, типичне и овенчане славом, заслужено добијене у сагоревању за свој изрод; славне јуначке плетенице, које су одликовале најдостојнијег међу највећима; нараменице, које су красиле појас и длику Лужних Словена; те ознаке владарске, најзад, које су добијене борбом, мучеништвом и јунаштвом а не по некаквом праву и наследству — помрачене су и засењене, нашкрабаном петокраком звездом, амблемом комунистичким.

Јуначке и неустрашиве груди, које су дисале неизмерном љубављу за све па и према непријатељима нашим; груди, које су носиле широко, мирољубиво али и праведно и богољубиво срце; груди, украшене најсветијим и највећим одликовањима нашим; груди, које су се излагале свуда тамо где је била потребна жртва за друге; груди, најзад, које су искривиле у ревносном и напорном раду за слободан разви-

Са тих пет петокраких „звездица“ одликован је Витешки Краљ Александар I, поред оних других околу слике, са или без српа и чекића, које нам личе на неку партизанску „гарду“ око овог највећег антикомунистичког бораца. Док су сви други прећашњи или савремени антикомунистички борци кокетовали дуже или краће време са комунистичким креатуrom — С. С. С. Р-ом дотле је Краљ Александар I остало доследни борац. Ово мора сваки љубитељ истине да призна.

Вероватно је да су партизани говорили народу да је Краљ Александар I био комуниста и као такав погинуо, а за доказ и поткрепљење тога пропагандног трика добро им је дошла ова упоравашена слика.

То све за „добро“ и „слободу народа“...

То нам доносе партизани — „наша народна деца“...

Живојин Рад. Првуловић

Командант операција против партизанских банди, Начелник штаба СДК, потпуковник Рад. Таталовић, прима извештај о протеклим борбама од команданта Другог добровољачког пук, мајора Марисава Петровића...

Комора има реч

ЗАВЕДЕНИ И „ЗАВЕДЕНИ“

Још јуче после подне, када сам одне пошту у штаб батаљона видео сам како: командант, ађутант, мој командир и још неколико официра, разгледају једну велику карту, по њој вуку прстом и све говоре: „кота“, „падина“.

Кришом сам замолио командира да одобрење, да могу остати у вароши и мало дуже, ако ми наше „рођака“ са села.

„Иди, па спавај“, — одговорио ми је командир и наставио зурење у карту.

Враћам се у касарну и мислим на „рођаку“, а у уshima ми одзвана одговор „спавај“. Председам, како већ у чети звони телефон и хата прима наређење од командира, да ме забележи за ноћни додатак. И ако би проблем моје „рођаке“ био решен. Знао сам већ те трикове, што их је потпоручник научио од командира Мила.

Заиста, тако је и било. На са-мим касарним вратима срете ме друг ћата и као из пушкоми-трајеза поче да сина: „Чести-там!... Ноћни!... Друга!... Позади кухиње!...

УРАНАК

Легао сам рано и пошто сам се већ наспавао, кроз полусан чујем: врата се отворише и неко пажљиво улази у собу. При слабом светлу плаве сијалице, угледам лицем разводника. Прилази до једнога друга, вуче га за кошу-ку и шапче: „Устај, поноћ је!“

Овај се буди и гледа зачуђено: „Устај, поноћ је!“ понови разводник.

„Та, мани ме, нисам ја додатак, ја сам кувар“, — чујем одговор.

„Да, да, кувар, настави развод. ник прилази к мени. Откри ме на његовом ведром лицу тренеси плави зрачак и као да му је жас што ме мора дини из креве-та, шапчу кратко: „Друга, по-ноћ, устај!...“ и оде.

„Смена напред..., смена стој..., нови стражар напред!...“ још не-колико речи и ево ме баш позади кухиње.

Краски круг притиснула по-мочина густа као тесто. Једино тамо на ћошковима, поред друга, три сијалице намагну испот својих тамноплавих наочара. Ту до улице, где је најгушни мрак између касарне и зида, чује се шкребање одмјеног корака једног стражара. Преко круга попадају долази кувар. Кухињска влага, та зацвилеше и њега нестале ме-ку казанима и шерпама, одакле до мене допира по која разговетна, а по која несвесна реч.

Зурни у ноћ и мислим: „Зашто неће да дође дан, пре него зоре заруди“. Одједном касарна оживи као мравњак. Свак се жури, чуји се врата, Шкодни чесма. Умијавање. Неки шапат. Ту, у близини мене, на сметишту, стражарски пас глоде коске и неуморно се напреже као да жели зубе сломити. У њега, са луда, мачак ужариви очима. Ходу да их помирим, али мачак преде и режи, као да ми жеди казати, да је његово место на луду, јер „треба да се зна“ ко је госа у дворишту.“

Кувар срдито води препирку са лонцима. У кухињу хитро у-лази, још неумивен, у кошуљу немарно засуканих рукава, водник Стефановић. Отвара пећ и узима жар да запали цигарету.

„Немој да ми брљаш“, — до-викује му кувар и не дижући главу да види, ко је ушао.

Овај га није добро разумео па му тумачи: „Није мени право и-ме „Брља“, мени се тако шале.“

Збуни се кувар, када види, да је баш водника „Брљу“, опомењу да не брља. „Мани ме го-сподине водниче, утрос сам у-стао на леву ногу, па се срдим.“

Водник одлази, а кувар Мирко брао скрида посуђе са једне кули и леже на њу, али тек што је легао, улази потпоручник Лу-ковић, заступник командира, и у чуду гледа кувара. Овај брзо у-стаје и рапортира: „Господине потпоручиче, ја сам четни кувар. — Утрос сам устао на леву, па ко велим, хоћу мало да лёг-нем да поново устанем на десну, — јер овако сам сав бесан.“

„Добро, добро“, — одговори командир па ће: „Знаш ли ти куваре шта ти је дужност?“

„Знам, и те како. Научио ме просветар. Јело мора бити укусно и на време. Када делим, сваком морам дати једнако а коман-

диру најмање, јер он има много послса и нема времена да једе. Ових дана морам да тражим до-зволу за варош. Морам ићи код интенданта. Просветар Живић ме већ три пута замолио, да њему уместо црне каве скувам неку супу, која се зове „реторика“. Ја то не умем скувати, па морам питати интенданта Ђуру, а савет, јер чујем да он то уме.“

„Зна то водник, „Вежба“, пита га, он ће те научити“, — одговори потпоручник Луковић и оде.

ДЕЉЕЊЕ ДОРУЧКА

Постројена чета јунака и бораца, скинутих капа у молитви тихо, у један глас: „Бог је с нама“ изговара.

Без речи прилази колона каване.

Кувар се жури да што пре подели, држећи се просветаровог савета.

„Опче ме“, — чује се протест малога Душка.

Кувар се на то не осврће и де-ди даље.

Дежурни не пропушта случај већ опомиње: „Пази Мирко, мрак је, да им не сипаш на ру-ке!“

„Та маните га, поднаредниче, он се шали, ја видим у мраку као кокош“, — одговора Мирко.

Када је свима изједно обраћа се дежурном:

„Знате, друже, поднаредниче, цела чета навали на кувара а ја не знам шта пре да радим. Да сам код својих, ја би њима брзо поде-дио, „бела леба и сланине, а овде морам једнако да кувам“. Треба да просветар разглasi, да се у добровољце прима и која кува-вица, јер су до сада долазили само јунаци који неће да буду ку-вари!“

После доручка, круг је поново оживео. Постројавање, подела, разброй, све иде брзо или без и једне гласне речи.

У кухињи нова сцена.

Долази коморџија Славко и преноси наређење воће коморе, да се и кухиња спреми за по-кret.

„Та немој да се шалиш“, — одговора кувар, сав изненађен. — „До сада кухиња није пратила чути.“

Славко му, смешећи се, тумачи: „Е мој, друже Мирко, наша се чета и зове пратећа баш за то, што кухиња прати чути. Пази што ти ја кажем јер кад из болнице дође командир Миле, он одмах од кувара створи каплара, а ти као каплар то мораш да знаш...“

ПОКРЕТ

Поред наше касарне пролазе стрељачке чете, после којих на одређеном отстојању креће и наша. Када су већ и последњи наши делови напустили варош, водници саопштавају заповест људ-ству и тако дознајемо, где ће се за време дејства налазити: командир, болничари, носиоци да-њеника, комора, превијалиште, као и да ће под заштитом топова и башача наше чете, стрељачке јединице подилазити партизанима који су се утврдили на по-ложајима, на брду X.

Сви примиши заповест хладно, једино кувара интересује, ко ће остати са комором да чува ку-хињу, јер каже: „Мене је научио просветар, ако ме код кухиње нападне мало партизана, да ми је дужност бранити казан пушком, али ако их буде много, да претурим казан, јер ако их пу-стим да се наједу научиће се, па ће ми долазити сваки дан...“

ПОЗДРАВ ЗОРИ

Већ, сув неколико села остала иза нас. Цвркот птича и песма

петлова, поздрављају зору. Исто-очно руменило прошарано са по-којим облачком, голубиће боде, разлева се и губи у плавилу не-беског свода.

Вијугавом цестом одмерено се креће колона.

Одовуда с десне стране доби-јамо извештаје од патрола по-боначија, које барјачићима, сад с једног сада с другога брда, пре-дају извештај воће патроле, што рађе посматрамо него у ноћи си-гијале светлом. С леве стране клонће долап и овако рано пие воду, као да стражује пред овом јежегом за своју згрబљену хрп-њачу.

Што се ближе примиче дан, то расположење и живањост више дасту. Коначно се осети и присуство нашега ћата, који својим веселим препричавањем забавља читаву комору. Комора као комора, прича о којечему и пре-причава своје коморијске вести и новости.

Један од коморџија поставља питање: „Шта би казао партизански гош Шубашић, да нас види како идемо у посете његовим миљеницима — партизанима? Али, пре него се ко прибрао да одговори, већ ћата осуо палбу: „Ето, баш коморијско питање, о тому не треба дуго главу разби-јати, него само:“

Удри за кофт за образ јуначки Ко го ће сијетло оружје Ко го ће чује срце у присима Хрлитеље имена Христовог Да крстимо водом или крвљу!

Тријебимо губу из торине...“ један је казао наш велики владика и државник Његош.

„Дајте да ја једну спустим“, — повиши Мирко.

„Немој да ми брљаш“, — до-био је одговор од водника „Брља“ као реванш за утвршње бр-љање по пећи.

Паљба се наставља. Мирко од-лази до другога башача, посматра и моли: „Да вратам, хоћете ли погодити у циљ“. Али му нишанџија даде савет нека иде у Аничину чету, јер је тамо нишанџија Стеван Врачар, па нека за-једно вратачуј.

Тамо под падинама брда пре-лазимо преко моста, испод кога је неравно корито, вотораво и бесомучно, сав у пећи обучен, скакуће поточић, као да ми се жури да што пре стигне у на-рочке реке.

Иза хоризонта, попут уснјане плоче, ваља се сунце, привидно два пута већег него о подне. Његови први зраци просипају се на цветно шаренило у чијој се ро-си ломе у дугине боје, дајући овом јунском јутру пејсажану лепоту, која душу, ових вредних, младих гостију — добровољача, обузима, горди надима.

Коморџије су били задовољни одговором те један од њих по-ласка: „Паметан је наш ћата. Ишао је он у школу десет година и завршио један разред. Био је ускоро завршио још један, али му је учитељ полудео од велике радости, што има тако добријака...“

Тамо под падинама брда пре-лазимо преко моста, испод кога је неравно корито, вотораво и бесомучно, сав у пећи обучен, скакуће поточић, као да ми се жури да што пре стигне у на-рочке реке.

Из хоризонта, попут уснјане плоче, ваља се сунце, привидно два пута већег него о подне. Његови први зраци просипају се на цветно шаренило у чијој се ро-си ломе у дугине боје, дајући овом јунском јутру пејсажану лепоту, која душу, ових вредних, младих гостију — добровољача, обузима, горди надима.

Са овом пакленом врдевом на-диквије се један добровољац ко-лико га градо носи: „Хеј, коцка-он, ако вам још који динар зве-кеће у цепу, баште карте!“

Један друг га опомиње, нека не Филозофира, већ нека им от-ворено докине шта хоће. Поново се кроз хуку пробија надви-кивање: „Ко је мобилисан и ко у срцу носи Српство, нека остави Јожу Броза и нека бежи к нама!“

Са левог крила стиже извештај да је код њих време за јуриш, после чега ће уследити бочна ватра.

САМОВЕ ПАМЕТИ ИЛИ

Зашто, на левом крилу приме-њујемо комешање па покрет пра-ћен снажним „Ура!“, после чега патризани узмичу. Наши приво-де заробљене и предате, које су патризани ових дана мобилиса-ли. Ту су неколико личака, мла-ди око 15 година. Из очију им се чита безбрежност а погледи им се сусретају са нашима. За-тим стари људи. Затим један младић, висок, елегантан, дваде-сетих година, гологлав, са ћи-шком фризуrom, у лицу пун, тан-ка вратића, дрмка главом. На ње-му лепа блуза, сиве боје, кроја Националне службе, хлаче штра-фасте, доле узаних ногавица. О-тигиналан „Ленди“.

Из даљине, испод самог врха једнога брда, сигналиста предаје извештај да је срећа сукоб, већ питају све могуће и немогуће.

Наше јединице све живље у еволуционом поретку колоница-ма одилич, а прасак пушка чује се све чешће, док коначно и башачи својим снажним и потму-тим гласом, не објавише сукоб.

Десетар за осигурање коморе,

са падине изнад села, ослушкује борбу и довикује воћи коморе: „Тамо ври, господине водниче“ — али пре него што је овај не-што одговорно већ и кувар Мирко довикује: „Мој казан ври, господине водниче!“

<h

СТАРИ БАРД – КЛАСИК СРПСКЕ РОДОЉУБИВЕ ПОЕЗИЈЕ

Као рузмарин, Стеван Владислав Каћански упио се у сама који ће путем песме као од шара свога добра, у само дисање ле дати пуну синтезу историске свога нараштаја, па је тако могао постати звучни и хучни песник сти свога народа.

— мандатор омладинске лавине раздобља друге половине XIX века.

Дао је песму — две од неоспорне родољубиве оркестрације целога Српства.

Задржао је лик старога Барда. Јер аларм, — лирика Стевана Владислава Каћанског била је и остаје песничко вјерију свих који воле Душана, воле и садашњост, али још више пригњевају сваки драм, сваки дамар српске животне интеграције:

»Хеј трубачу с бојне Дрине,
Дед затруби збор,
Нек одјекне Шер-планина.
Ловћен, Дурмитор!...«

Са Стеваном Владиславом Каћанским, кратким, природоданим песничким поступком, бачен је читав светлосни млауз на судбински смрт једне расе.

Стеван Владислав Каћански, као дете Огњене Маре успео је да месијанизам једног балканског народа такорећи згromom у циглоједном одушку — Хеј трубачу!

Данашњим језиком, савременим појмовима, за Хеј, трубачу! би се рекло да је то песма — претеча геополитичких тешњија једне народне целине.

И то је у сазији, с том исправком што је Стеван Владислав Каћански, природоданим лирским га доба, потврдив стару изреку надахнућем прозрео не само историски развој, већ и историску организацију родољубивих нагона своје средине.

У срећна и благодетна времена могли су се Недић и Скерлић рахат кошкати да ли је Каћански вели или мањи песник од Змаја: може и познија историја књижевности и овакав и онакав суд доноси о дару Каћанскога, али једно остаје непогодарно: у два три стиха Стари Бард је ухватио и изразио сам ритам, само било правој српсоког витештва, отето-творио његову визију. Каћански је најширо размере животне прозе и аспирације свога добра сјајно изразио у звучним и хучним маковим зрнцима лиризма.

Само барди, само национални визионери могу располагати такозваном лирском економијом, тојест да са најмање звучних срестава изразе највећи могући стваралачки уметнички напон.

У том витешком подвигу, где свака реч има судбинско значење, Стеван Владислав Каћански био је саздан и као човек и као песник и као професор и као новинар.

Као човек витешки је учествовао у свима националним ратовима и покретима свога добра; на самом бојном пољу написао је спас Ноћнице, да у миру левореверским метком као од шале погађа пару бачену у зрак, да буде и остане најбољи стрелац, најбољи јахач, најбољи пливаč свога дна, па се још више озбиљно. Све чега се прихвата обраћаје страсно и најтиње интензивном проживљавању свега. Као што је за јужнаке живот романса тако је за човека севера он скоро увек бада.

Можда су томе криве магле и чести ветрови који драже живице и изазивају у човеку мрачне мисли. Читали смо „Избена, Поа, Бјернсона, Достојевског...“ То су чесници мрока и смрти. А опет толико снажни и дубоки. Башта трагична нота њиховог стварања, то стварање смрти на видно место даје њиховим делима неку изванредну снагу. То је отприлике и слика Хамсунових дела. Односно колорит њихов. Али начин стварања му је сасвим по-себан.

1890. год. појавио се Хамсун у књижевности приповетком Глад. Са њом улази он у ред елитних европских писаца и почиње свој опсежан и плодан књижевни рад.

Можемо га поделити на две епохе. Пова је интесантнија. То је епоха једног субјективног и силно осећајног живота. Сви нагони и сазија једног надпречног духа налазе ту свој бурни заплет.

Љубав, чулност, ентузијазам, болећивост пред приведом и ватрене жудње за демаскирање посledње карике живота, оног почетног и крајног, што је дни зову Богом, други субјином или иницијом. Дела погађају периоде су необично дихахмонична, необично снажна, неувративе и врчне су му име великоријека Хамсун.

Ту спадају једно од најзначајнијих творица као да је Каћанскога не-довршена драма Војислав једно од најлепших песничких дела које је на српском језику прочитано.

Као песник објавио је свега једну, збирку Скупљене Песме, али су његове стихове његове генерације напамет знале.

Као професор витешки је односно победе у знању страних језика, тако да су странци настањени у тадашњем Београду за свете њему долазили. За ученике је имао Стојана Новаковића, Љубомира Ковачевића, Милана Кујунџића-Абердара, а своме сину једнинцу дао је јединицу због не-припремљене лекције.

КНУТ ХАМСУН

У области књижевности скандинавски север има неколико крупних имена. Једно од најзначајнијих је име Кнута Хамсуне, писца посебног жанра који у свом позиву није имао такмача. Не треба схватити да је Кнут Хамсун личност толико генијална, тврдош нечег новог.

Кнут Хамсун је само индивидуалиста у најдубљем значењу те речи, он је писац изванредног талента, интуитиван и осећајан који је вада све стављао природу, као једину божанство коме се клњао, и душу човека као извор свега што у животу вреди познати.

Природа утиче на људе. Уопште њихова околина. Човек из равнице, који целог свог века гледа пред собом монотони преdeo са подвученим хоризонтом не осећа потребу за једним компликованијим животом. Његове жеље су једноставне и досежне. Он иде путем без великих успона и без великих доживљавања.

Човек са планине или морске обале носи у себи нестално обележје својих предела. Он је човек пазивије маште. Вечито про-менљиво море или висови који се купају у облашима и сунцу продубљују човечни дух, гоне га на размишљање, на смеле комијације, постављају питања која је јавница тешко може да изазове.

Дела северних писаца имају по себи чар. У њима је скривена сва величанствена депота њихова завичаја. Земља пунा контраста, царство маглених визија и суморна лепота стотиних шума. Северњак је мистик, скоро увек он је фаталиста и живот он сквата свише озбиљно. Све чега се прихвата обраћаје страстно и најтиње интензивном проживљавању свега. Као што је за јужнаке живот романса тако је за човека севера он скоро увек бада.

Можда су томе криве магле и чести ветрови који драже живице и изазивају у човеку мрачне мисли. Читали смо „Избена, Поа, Бјернсона, Достојевског...“ То су чесници мрока и смрти. А опет толико снажни и дубоки. Башта трагична нота њиховог стварања, то стварање смрти на видно место даје њиховим делима неку изванредну снагу. То је отприлике и слика Хамсунових дела. Односно колорит њихов. Али начин стварања му је сасвим по-себан.

1890. год. појавио се Хамсун у књижевности приповетком Глад. Са њом улази он у ред елитних европских писаца и почиње свој опсежан и плодан књижевни рад.

Можемо га поделити на две епохе. Пога је интесантнија. То је епоха једног субјективног и силно осећајног живота. Сви нагони и сазија једног надпречног духа налазе ту свој бурни заплет.

Љубав, чулност, ентузијазам, болећивост пред приведом и ватрене жудње за демаскирање посledње карике живота, оног почетног и крајног, што је дни зову Богом, други субјином или иницијом. Дела погађају периоде су необично дихахмонична, необично снажна, неувративе и врчне су му име великоријека Хамсун.

Ту спадају једно од најзначајнијих творица као да је Каћанскога не-довршена драма Војислав једно од најлепших песничких дела које је на српском језику прочитано.

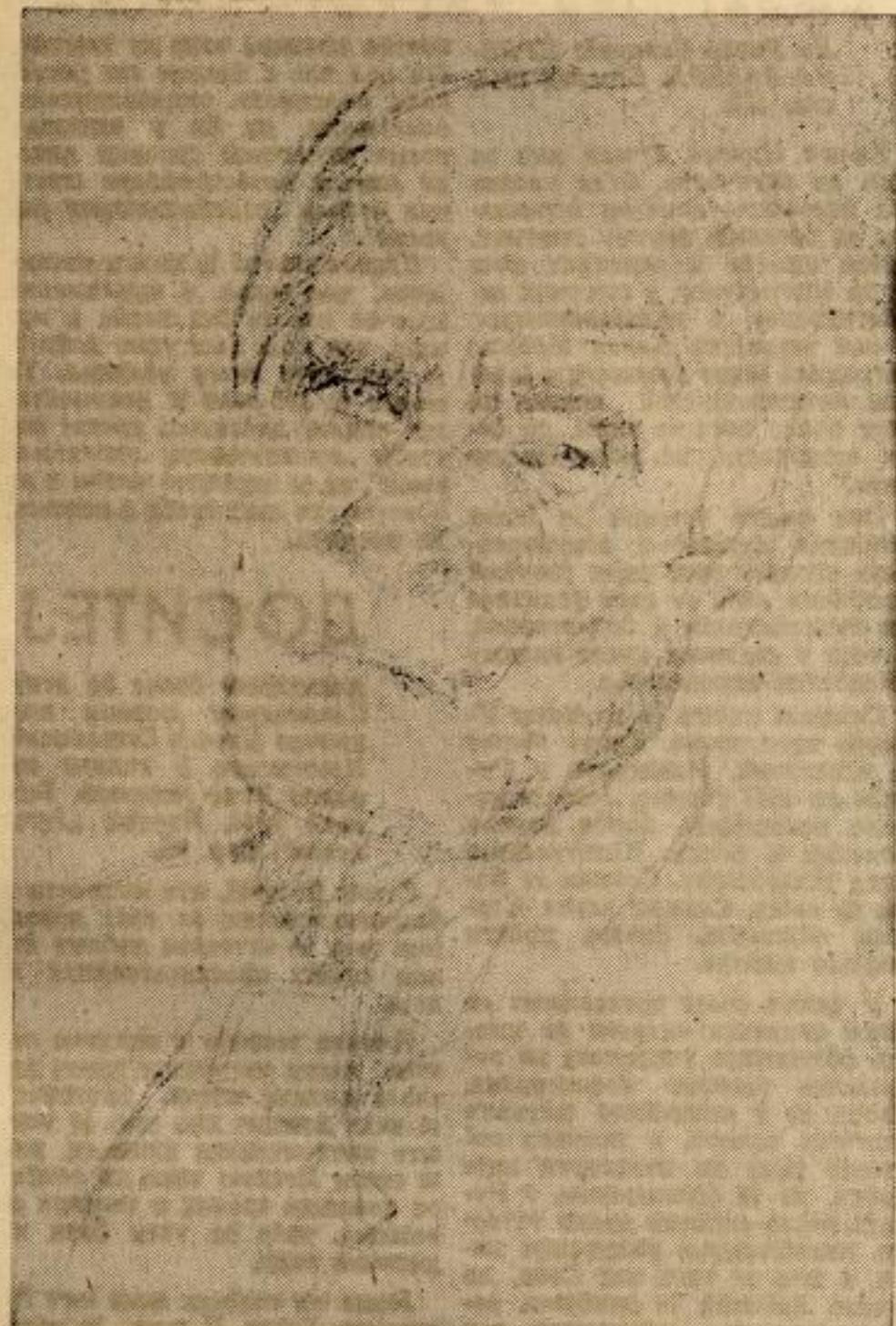
Као песник објавио је свега једну, збирку Скупљене Песме, али су његове стихове његове генерације напамет знале.

Као професор витешки је односно победе у знању страних језика, тако да су странци настањени у тадашњем Београду за свете њему долазили. За ученике је имао Стојана Новаковића, Љубомира Ковачевића, Милана Кујунџића-Абердара, а своме сину једнинцу дао је јединицу због не-припремљене лекције.

Као песник објавио је свега једну, збирку Скупљене Песме, али су његове стихове његове генерације напамет знале.

Као професор витешки је односно победе у знању страних језика, тако да су странци настањени у тадашњем Београду за свете њему долазили. За ученике је имао Стојана Новаковића, Љубомира Ковачевића, Милана Кујунџића-Абердара, а своме сину једнинцу дао је јединицу због не-припремљене лекције.

Као професор витешки је односно победе у знању страних језика, тако да су странци настањени у тадашњем Београду за свете њему долазили. За ученике је имао Стојана Новаковића, Љубомира Ковачевића, Милана Кујунџића-Абердара, а своме сину једнинцу дао је јединицу због не-припремљене лекције.

КНУТ ХАМСУН

(Цртеж: М. М.)

чайнијих дела *Мистерије*. Пак низ сличних романа из социјално-вредније песничко дело у кор ног живота и као последњи *Првешкој књижевности*, химна љутости, која се затвара, једна врло запажава *Викторија* и једна дивна ливија ствари из Хамсуновог богатог књижевног репертоара.

Хамсун потиче из срца Новешке, из Гудбрэндала. Рођен је 1859 у маленом селу Лому као сељачко дете. Имао је живот пугајилице и доспео је да завири у сваки кутак земљине кугле. Отуда његово богато искуство и све страност његове културе.

Иначе о његовом животу не би имало нешто нарочито значајно да се каже. Ништа не би било ново. Јер он је исувише општено веома срећан. Кроз уста својих љунака, дивним језиком свог стила. Пустимо нека нам говоре његова дела, поједини пасуси који као снажни вирови потребију наша бића и односе нас не-познатим и опојним стазама лепоте. Чиста лепота су његова дела. Узвишене поезије је његова уметност.

Зато Кнут Хамсун јесте и остане једно велико име упадљиво својим сјајем, које блиста нареочитом светлошћу.

Н. М.

НЕОБИСТ ЊЕНІ СЛУЋЊА БРАНКА РАДИЧЕВИЋА

Ко се не сећа дневне Бранкове елегије:

„Лисје жути веће по зореју,
Лисје жуто дуге сеће пати,
Зеленога виј“ ја никада
Видет нећ...“?

У том тешком удачу живота који се свесно гаји, Бранко Радичевић је најлуђивој свеји последњи час још пре доласка прољећа, у досадним двадесетима кишним, под сурим вилиштима, без сунца и зеленила.

По илак, Бранко је видeo „зеленога лисја“ још једног пролећа, јер није, како је очекивао, умро у јесен кад је свакако постала и ова меланхолична песма, већ у лето, 18. јуна 1853. године.

Ж

Празна прослава Св. Саве изведена је 1884 године у Пешти. Иницијатор прославе био је Теодор Павловић, секретар Матице српске, уредник „Српског народног листа“ и један од најкултурнијих Срба свога доба.

Ж

Захарије Стефановић-Орфелија, књижевник сопаки (1726—1785) своје књижевно презиме Орфелија склонио је из имени митолошких певача Орфеја и Линоса.

НОВЕ КЊИГЕ

ИМПЕРАТИВ ОПРЕДЕЉИВАЊА

Др Ранко Бановић: ЦРВЕНА ЗАВЕРА. Београд 1944, стр. 179.

Књига Црвена завера има за циљ да неупућене људе упозна са развојном линијом марксизма, да раскрије његову суштину, праве циљеве и позадину која је од апстрактног, у суштини неоригиналног и неинтересантног учења јеврејина Карла Маркса, изградила једину идеологију и један антинационалан поглед на свет преко кога се више, по сили стварности, не може прелазити.

Ова књига уствари је једна општина, савесна и документована студија свих оних горућих проблема, која су свет поделила на национализам и брзешвизам, а који у садашње време налажу императив опредељења.

Садржат књиге је следећи: Уместо предговора, Карло Маркс и марксизам, Марксизам у Русији до 1917 године, Јевреји изводе револуцију, борба између црвених и белих, Капитулација пред стварношћу, Стаљин се боји за власт, Стаљин алада, Стаљин обманује, Завера против српског народа.

У свима овим поглављима са пуно података читалац се мирно, објективно упозорава на рушилачке смерове брзешвизма, уводи се у механизам његових мрачних намера, и искрично доказује тему да марксизам није наука, да је брзешвизам у Русији место слободе донео тотално поробљавање радничких маса, а што се тиче нас Срба, др Ранко Бановић је зналачки изнео историјат марксизма код нас, даљи његових главних подстрекача и претставника, вршићаја коминтерне, наводећи кон-

кретне примере како су комунисти код нас с планом све растакали, подривали, омаловажавали, осмејавали, да би у данашње време патничком српском народу нанели катастрофалне штете под маском „ослободилачког покрета“.

Црвена завера је књига писана јасно, прегледно, с чињеницама које се износе без злобе и мреже, али које баш тиме добијају још јачу снагу убеђења. Та књига је озбиљан и документован прилог данашњој прекој потреби „императивног опредељивања“, па је нарочито млађи и не обавештени свет треба с пажњом да прочита.

ДОСИТЕЈ ЗА ДЕЦУ

Доситејеве басне за децу. Савремени језиком препричала Милош Стевановић. Илустрована и корице из радио Ђука Јанковић. Београд 1944. Издање „Лугосток“. Стр. 95.

Стари Доситеј, пун мудрости и благонаклоности за свој народ, још увек је актуелан добром делом својих просветитељских идеја.

Његова теорија о здравом разуму, током времена и током развоја људске мисли, претрпела је неке измене, као што је уопште рационализам изменењен, алије стари Доситеј умео да приређе довољно зрелих и трајних оправдана, која ће увек бити на дневном реду.

Једно од трајних дела јесу Доситејеве Басне. У њима је изражено искуство целога света, у њима је на лак и пригодан начин казано много од практичне

мудрости, па се као такве увек радо читају.

Сада су се појавиле Доситејеве Басне за децу које је Милош Стевановић зналачки препричao савременим језиком, тако да су такође препороћене, врло приступачне и врло пријатне за читатеље.

Доситејеве Басне за децу веома пригодно је илустровао Ђука Јанковић. Цртежи су јасни којектно рађени, и својом симболиком потпуно одговарају тексту, тако да ова књига представља леп прилог нашој децијој књижевности.

Са овако савремено опремљеном књигом, сопска деца још по свомим првим коракима на путу просвећивања, моћиће без замора да уђу у мисли старог Доситеја и да преко његових басана осете како су наши писци још пре 200 година имали на појму место жељу да буду „половине лезни своме отаџству“.

Валдемар Бонсер: Дечија неба, бајка о цвећу, животињама и Богу. Превела с немачког Вера Стојић, илустровао И. Шеншин, корице из радио Ђука Јанковић. Београд 1944. Издање „Лугосток“, одељак „Плава птица“. Стр. 216.

Валдемар Бонсер је неоспорно даровит писац, прави песник у прози, богат у мотивима, са сјајним описима природе, фабулом животом; заплетом, занимљивом, тако да се књига Дечија неба не испушта из руку.

Писати бајке о цвећу, о животињама, о Богу нијамање није лако кад се зна колико је о том предмету већ писано, али Бонсер је обдарен богатом маштом, а поред тога свет бајки уме да претстави на реалистички, уверљив начин, тако да код њега чудесно и немогуће изгледа као стварно и могуће. Оно што је он написао о смрти старог храста, о гунделју, о ладолежку, о вилинској ноћи, о виљењцу, узори су како савремени писци и савремена књижевност обраћају најтеже проблеме маште, како невероватним догађајима дају тон тако зване „зачаране истинности“.

Дечија неба је књига која ће дати многе поуке и самим нашим дећим писцима и причинити многа задовољства свакоме ко је узме у руку.

Превод је врло добар, језик чист, ведар, исправан: књига спада у успеле обрасце преводне књижевности.

Илустрована страна такође је успела.

Понављамо, добити смо једну добру књигу, с којом се иде којак даље у нашој преводној књижевности, књигу која ће и нашим писцима и нашим читаоцима припомоћи да боље схвате чудесне односе између природе и људи онако како их савремени писци решавају.

ИЗ КУЛТУРНЕ ИСТОРИЈЕ

Родитељи Вука Каракића, Стеван и Јегда, имали су пре њега још петоро деце, али се ниједно не могаде одржати у животу. На род у Трошћу, а и сами родитељи Вукови, веровали су да вештице једу децу те зато број умиру. Зато сmisлише да новорожденичу даду име Вук, јер су веровали да „вештица не сме на вука — курдака“.

И збила Вук би подлеже судбини своје браће. Он одјача и на радост својим родитељима, на славу Србима и свима Словенима, ни једна му вештица не нахуди.“

Кад се Вук био обратио Димитрију Давидовићу и Фрушићу, власницима и уредницима „Србских новина“ у Бечу, са предлогом да заједно израде српску граматику, ови му одговори:

— Проћи се, богати, будајашине!

И не хтедоше ништа учинити у том смислу.

Још у првом издању своје „Пјеснарице“, 1814 године, Вук се залагао за граматику чију је потребу озбиљно схватао. Он је ту предлагао да се неко јави сам и напише граматику, пошто се себе сматрао неспособним за тај задатак. Напомињао је да би се ове граматике морао држати свако ко пише и претио је: „Приму образ који не буде умео, или не буде хтео владати се по ономе“, тојест по ономе што би било прописано у тој граматици.

Последње речи Симе Милутиновића-Сараљије, на самртном одру, биле су: „Кад бих се опет родио, желео бих да будем он што сам био!“

